

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังก้าวไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม อย่างไรก็ตามภาคเกษตรกรรมยังมีบทบาทสำคัญเพราะนอกจากจะผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงประชาชนในชาติอย่างพอเพียงแล้วยังผลิตอาหารส่งไปเลี้ยงประชาชนอื่นๆ ทั่วโลก ทำให้ได้เงินตราจากต่างประเทศจากสินค้าภาคเกษตรกรรมซึ่งมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ รัฐบาลโดยการนำของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีที่เข้ารับตำแหน่งในปี 2544 ได้แถลงนโยบายอย่างชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2544:๒๒,21) ว่า การที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าจำเป็นต้องพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งเพื่อสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถให้คนยากจน สามารถก่อร่างสร้างตัวและพึ่งตนเองได้มากขึ้น ซึ่งก็คือกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าการเกษตรรายใหญ่ของประเทศ แต่เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้และขาดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาในภาคปกติจึงจำเป็นต้องมีการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถทางด้านการเกษตรแผนใหม่ให้ ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ จึงมีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน โดยมุ่งส่งเสริมให้ฐานเศรษฐกิจของประเทศแข็งแกร่ง และขยายตัวได้อย่างมีคุณภาพ จึงได้ให้ความสำคัญของการผลิตไว้ดังนี้ “การผลักดันขบวนการเพิ่มผลผลิตของประเทศ โดยการพัฒนากลไกในการเพิ่มผลผลิตทั้งการพัฒนาเครือข่ายประสานความร่วมมือภาครัฐ เอกชนและประชาชนควบคู่ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่างๆ” โดยมีนโยบายของรัฐคือ ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาในพื้นที่เป็นแกนประสานสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบไปพร้อมกับการสร้างระบบการทำงานที่สร้างเครือข่ายกระบวนการมีส่วนร่วมทำร่วมรับผิดชอบและดำเนินการพัฒนาอย่างสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของชุมชน

องค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ตระหนักดีว่าคนเป็นกลไกที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ คนต้องปรับปรุงตนเองให้เกิดการเรียนรู้เช่นนั้นแล้วความรู้ความสามารถอาจด้าสมัยหรือไม่เหมาะสมกับการทำงานปัจจุบัน การพัฒนาด้วยการฝึกอบรมจึงมีความจำเป็นในทุกองค์กร

(จิตขงศ์ ส.นันทนาเนตร 2544:114) เพื่อ “เพิ่มขีดความสามารถของผู้ประกอบการทั้งในระดับชุมชนและท้องถิ่นให้เข้าถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยรัฐร่วมกับเอกชนและสถาบันการศึกษาในพื้นที่ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา รวมทั้งจัดการฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคนิคทางวิชาการ ที่สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า 2544:87-92)

เพื่อให้สอดคล้องกับแนวพัฒนาประเทศของรัฐบาล กรมอาชีวศึกษาจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรของกองวิทยาลัยเกษตรกรรม ในหัวข้อที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนไว้ดังนี้ (กองวิทยาลัยเกษตรกรรม 2544:15)

1. ประสานสัมพันธ์กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนส่งเสริมอาชีพเกษตรกรและอาชีพต่อเนื่อง
2. ส่งเสริมสนับสนุนความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า ให้พัฒนาอาชีพเกษตรกรและอาชีพต่อเนื่องเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างยั่งยืน
3. เป็นแหล่งสารสนเทศด้านวิชาการ การผลิต การตลาด และด้านมาตรฐานคุณภาพของผลิตภัณฑ์ เผยแพร่สู่ชุมชนและเกษตรกรในท้องถิ่น

4. ยกกระดับการศึกษาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรระดับกลางและระดับสูง

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีซึ่งเป็นหน่วยงานที่สังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรม กรมอาชีวศึกษา ได้ดำเนิน โครงการฝึกอบรมเกษตรกรกรมหลักสูตรระยะสั้นมาก่อนที่รัฐบาลจะแถลงนโยบายส่งเสริมสนับสนุนความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจชุมชนในระดับรากหญ้า โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2522 จนถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ.2549) โดยหลักสูตรและวิธีการฝึกอบรมขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่งจะเห็นสมควรดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานและการประกอบอาชีพอิสระของแต่ละชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี 2546:3)

1. เพื่อฝึกอบรมเกษตรกร ข้าราชการและผู้สนใจให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อการผลิตได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้เกษตรกรสามารถที่จะเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในงานอาชีพที่ทำอยู่ในแง่ปริมาณและคุณภาพหรือสามารถพัฒนางานอาชีพใหม่จากความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกอบรม
3. เพื่อให้บริการและช่วยแก้ปัญหาทางการเกษตรแก่เกษตรกร
4. เพื่อสนับสนุนโครงการพัฒนาต่างๆ ที่รัฐจัดขึ้นและเสริมสร้างความมั่นคงในด้าน

เศรษฐกิจของท้องถิ่น

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดมาตรฐานในการยกระดับความรู้ของเกษตรกรอย่างต่อเนื่องผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกร เนื่องจากการฝึกอบรมที่ผ่านมาพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางส่วนกลับก่อนสิ้นสุดการฝึกอบรมและบางครั้งกลุ่มเป้าหมายที่วิทยาลัยกำหนดไว้ไม่มาเข้ารับการฝึกอบรมจนต้องเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายใหม่ ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการศึกษารูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นสำหรับเกษตรกร เพื่อพัฒนางานฝึกอบรมของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อนำเสนอรูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี

2.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

3.1 ด้านเนื้อหา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นเกี่ยวกับอาชีพทางการเกษตรของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานี

3.2 ด้านประชากรในการวิจัยครั้งนี้ประชากรคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคำไฮใหญ่ อำเภอกอนนดแดง จังหวัดอุบลราชธานี

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 หลักสูตรระยะสั้น หมายถึง เนื้อหาสาระที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่ายหรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้วเพื่อใช้ในการฝึกอบรมระยะเวลาสั้นๆ ในที่นี้หมายถึงระยะเวลา 3 วัน

4.2 การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมที่จัดขึ้นในช่วงเวลาสั้นๆ เพื่อที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะและทัศนคติเกี่ยวกับการเกษตร โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

4.3 รูปแบบ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 5 ด้านของการฝึกอบรม คือ 1) ด้านการกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการอบรม 2) ด้านหลักสูตรการฝึกอบรม 3) ด้านวิทยากรและเทคนิคการฝึกอบรม 4) ด้านสถานที่และระยะเวลาในการฝึกอบรมและ 5) ด้านการประเมินผลและการติดตามผล กับช่วงเวลาการฝึกอบรม ซึ่งแบ่งเป็นก่อนการฝึกอบรม ระหว่างการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชากรในชุมชนตำบลคำไฮใหญ่ อำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ครอบครัวละ 1 คน (สามีหรือภรรยาและอยู่บ้านในขณะที่ผู้วิจัยทำการสำรวจเก็บข้อมูล) เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ดังนี้

6.1 การจัดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมหลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอุบลราชธานีให้สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

6.2 หน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรม เช่น วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีอื่นๆ เจ้าหน้าที่สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สามารถนำรูปแบบการฝึกอบรมไปประยุกต์ใช้ได้